



กรมชลประทาน



ข่าวสารกรมชลประทาน

ปีที่ 30 ฉบับที่ 271
สิงหาคม
พ.ศ. 2566

วารสารข่าว

ชลประทาน

**โครงการเสริมสร้าง
ความสามารถในการรับมือ
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ในลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำ
ที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน**

สแกน QR Code
เพื่อร่วมสนุก
ตอบคำถาม



10

**บุคคลชลประทาน
ชลเทพ ทาตรี**

สานฝันทำงานชลประทาน
ตามรอยพ่อสู่ข้าราชการพลเรือนดีเด่น
ระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2565

14

เรื่องเล่าคนใช้น้ำ

กลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี
อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
เชื่อมั่นกรมชลประทาน จากแย่งชิง
สู่เส้นทางความยั่งยืนทางต้นน้ำ



www.rid.go.th



บรรณาธิการ บอกกล่าว

ตามฤดูกาลแล้วในเดือนสิงหาคม - กันยายนจะอยู่ในช่วงฤดูฝนของประเทศไทย สำหรับฤดูฝนปีนี้นั้น นอกจากการรับมือปรากฏการณ์เอลนีโญ กรมชลประทานจะยังคงเน้นย้ำให้โครงการชลประทานในทุกพื้นที่เตรียมความพร้อมรับมือฝนที่จะตกหนัก เพราะพื้นที่ที่มีฝนตกหนักอาจก่อให้เกิดสภาวะน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากได้ จึงต้องเน้นการเก็บกักน้ำให้ได้มากที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาขาดแคลนน้ำในอนาคต

สำหรับเนื้อหาวารสารข่าวชลประทานฉบับนี้ กองบรรณาธิการมุ่งหน้าไปศึกษาทำความเข้าใจการกิจต่าง ๆ ในพื้นที่ของสำนักงานชลประทานที่ 3 พบกับ “เรื่องจากปก” ชูประเด็น “โครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน” โครงการสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในอนาคต วัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกชีวิตสามารถดำรงอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม โดยมีข้อมูลสภาพภูมิอากาศช่วยในการตัดสินใจ รวมถึงแนวคิดและมุมมองจากพี่น้องเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ชลประทาน ผ่านคอลัมน์อื่นๆ ที่น่าสนใจ

นอกจากนี้ยังมีสาระสอดคล้องกับภารกิจการพัฒนามาตรการป้องกันและบรรเทาภัยอื่น ๆ ขึ้นมารองรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติมด้วย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกันภัย การใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการคาดการณ์ หรือแจ้งเตือนสถานการณ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานในพื้นที่ต่าง ๆ บรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำเป็นสำคัญ ป้องกันและลดผลกระทบให้ได้มากที่สุด ขับเคลื่อนทุกมิติสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะเพื่อมุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) เพิ่มคุณค่าการบริการ ภายในปี 2580 หายนี้ขอให้ผู้อ่านทุกท่านดูแลร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ พักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการต่อสู้กับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อย แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า ซึ่งรับประกันว่าเนื้อหาที่จะนำเสนอหน้านั้นน่าสนใจไม่แพ้ฉบับนี้อย่างแน่นอน

คณะผู้จัดทำ

เจ้าของ

กรมชลประทาน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ 0 2241 0965
โทรสาร 0 2243 6926

ที่ปรึกษา

นายประพิศ จันทร์มา
อธิบดีกรมชลประทาน
นายเดช เล็กวิชัย
รองอธิบดีฝ่ายบริหาร

บรรณาธิการอำนวยการ

นายบุรีรัตน์ วงศ์บุรี
เลขาธิการกรม

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวกนกนุช นวกุลจิตมั่น
ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์
และเผยแพร่

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางสาวจิระประภา นิมานะ
หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่

กองบรรณาธิการ

นายวราวุธ พานทอง
นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ
นางสาวพิณชลี เปรมบุตร
นักประชาสัมพันธ์
นางสาวชิชาญา นวไชยเสนา
นักประชาสัมพันธ์
นางสาวญาดา พูลประเสริฐ
นักประชาสัมพันธ์
นายอิทธิพัฒน์ มนต์กิจสำราญ
นักประชาสัมพันธ์

ฝากข่าวประชาสัมพันธ์ได้ที่

ridnews2014@gmail.com

สารบัญ

3

เรื่องจากปก

โครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน

6

รายงานพิเศษ

ประจวบคายน้ำท่าทางงาม พร้อมเก็บกักน้ำเพื่อพี่น้องชาวพิษณุโลก

8

ชลประทานพาไป

เที่ยว “เขื่อนนครสวรรค์”

สักการะอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ขากลับแวะซื้อข้าวแตน ของฝากขึ้นชื่อจังหวัดพิษณุโลก

10

บุคคลชลประทาน

ชลเทพ ทาตรี สานฝันทำงานชลประทานตามรอยพ่อ
สู่ข้าราชการพลเรือนดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2565

12

เรื่องเล่าคนสร้างเขื่อน

ฝ่ายพับได้สามง่าม

ฝ่ายไฮดรอลิกแบบพับได้ แห้งแรกและแห้งเดียวในแม่น้ำยม

14

เรื่องเล่าคนใช้น้ำ

“กลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี”

อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

“เชื่อมั่นกรมชลประทาน” จากแย่งชิง

สู่เส้นทางความยั่งยืนทางด้านน้ำ

16

RID TEAM

แนวทางการปฏิบัติงาน สำนักงานชลประทานที่ 3
ภายใต้ RID TEAM

18

ชวนรู้เรื่องชลประทาน

ชุดทดสอบดินกระจายตัวโดยวิธี Crumb Test
ผลงานชนะเลิศ นวัตกรรมดีเด่น กรมชลประทาน



เรื่องจากปก

โครงการ เสริมสร้างความสามารถในการรับมือ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน

กรมชลประทาน ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพิ่มพื้นที่ชลประทานและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำแบบมีส่วนร่วม และเพื่อสร้างความมั่นคงด้านน้ำ ได้ร่วมมือกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) จัดทำข้อเสนอโครงการภายใต้ชื่อ โครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ และการเกษตรแบบยั่งยืน (Enhancing climate resilience in Thailand through effective water management and sustainable agriculture) วัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่การบริหารจัดการน้ำและวิถีการดำรงชีวิตที่มีข้อมูลความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศด้วยข้อมูลสภาพภูมิอากาศที่ปรับให้เหมาะสม การสนับสนุนด้านเทคนิค การใช้เทคโนโลยี และแนวปฏิบัติเชิงนวัตกรรม

กรมชลประทานได้ขอรับเงินสนับสนุนแบบให้เปล่าจากกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund : GCF) ยื่นข้อเสนอโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2560 ต่อมา

ทางกองทุน GCF ได้รับข้อเสนอโครงการเพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรอง เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2562 และได้อนุมัติข้อเสนอเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2564 โดยมีระยะเวลาดำเนินโครงการ 5 ปี (เริ่มโครงการวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2565 กำหนดวันสิ้นสุดโครงการวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2569)





สำหรับโครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน กรมชลประทานได้มีบูรณาการกระบวนการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit : GIZ) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพี่น้องประชาชนในทุก ๆ ด้าน

แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษายมม่น สำนักงานชลประทานที่ 3

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษายมม่น สำนักงานชลประทานที่ 3 กรมชลประทาน ได้มีแผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้น 13 โครงการ ตามโครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลุ่มน้ำของประเทศไทย ด้วยการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน เน้นการทำงานเชิงรุกปรับปรุงโครงสร้างระบบชลประทานในพื้นที่ที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างปลอดภัย โดยได้ดำเนินการครอบคลุมในพื้นที่ 22 ตำบล 7 อำเภอ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงคลองน้ำไหลพร้อมปรับปรุงตลิ่งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
2. ปรับปรุงคลองวังขอนพร้อมปรับปรุงตลิ่งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก



3. ปรับปรุงแม่น้ำยมสายเก่าพร้อมปรับปรุงตลิ่งฝั่งซ้าย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
4. ปรับปรุงคลองเหมืองช้างพร้อมอาคารประกอบ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
5. ปรับปรุงท่อระบายน้ำวังซอน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
6. ปรับปรุงท่อระบายน้ำวังวน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
7. ปรับปรุงท่อระบายน้ำวังมะขาม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
8. ปรับปรุงท่อระบายน้ำคลองตะเข้ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
9. ปรับปรุงคลองละหานพร้อมอาคารประกอบ อำเภอเมืองพิษณุโลก และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
10. ปรับปรุงคลองเกตุพร้อมอาคารประกอบอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
11. ปรับปรุงคลองกล่ำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
12. ก่อสร้างระบบระบายน้ำคลองบางแก้ว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
13. ก่อสร้างระบบระบายน้ำคลองน้ำไหล อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

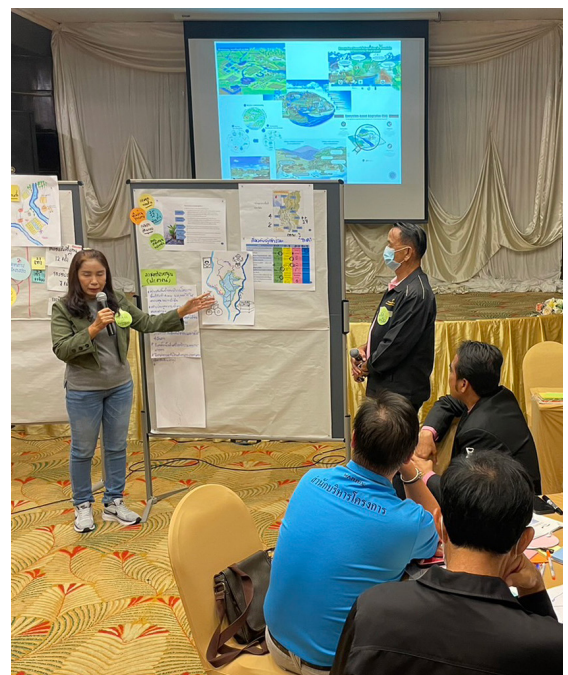
ทำไมเลือกพื้นที่แห่งนี้

ด้วยเพราะกรมชลประทานได้เล็งเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่วิกฤติระหว่างแม่น้ำยมและแม่น้ำน่านในการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและระบบชลประทานของประเทศไทย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของราษฎรที่มีความเสี่ยงต่ออุทกภัยที่สำคัญ ประชาชนมีต้นทุนในการปรับตัววิถีการดำรงชีวิตในพื้นที่อยู่แล้ว เช่น การปรับตัวจากโครงการบางระกำโมเดล ซึ่งเป็นความร่วมมือแบบบูรณาการของทุกภาคส่วน เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มต่ำระหว่างลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่านที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน



ผลสัมฤทธิ์เมื่อดำเนินโครงการแล้วเสร็จ

สำหรับประโยชน์ในด้านการชลประทาน เมื่อโครงการแล้วเสร็จจะสามารถบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ มีระบบบริหารข้อมูลด้านการชลประทาน (การพยากรณ์น้ำฝน น้ำท่า และแผนการปลูกพืช) มีพื้นที่รับประโยชน์ 125,000 ไร่ มีกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์และสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้จำนวน 20,000 ครัวเรือน รวมประชาชนที่ได้รับประโยชน์ 62,000 คน ไม่เพียงเท่านั้น การบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้สร้างความมั่นคงทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งมีการสนับสนุนเป็นวงกว้าง โดยมีการสร้างบ่อน้ำในแปลงเกษตรมากถึง 100 บ่อ มีเรือนเพาะชำชุมชน 22 ตำบล มีแพลตฟอร์มการตลาดออนไลน์ และมีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและตลาดที่มากขึ้น ฯลฯ นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรให้สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างลงตัว





รายงาน
พิเศษ

ประตูละบายน้ำ ทำนองงาม พร้อมเก็บกักน้ำเพื่อพี่น้องชาวพิษณุโลก

กรมชลประทาน เผยผลความคืบหน้าโครงการประตูละบายน้ำทำนองงาม พร้อมเปิดใช้งาน มั่นใจสำรองน้ำช่วยเหลือภัยแล้งในลุ่มน้ำยม พร้อมรับมือ เอลนีโญในระยะยาว

เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2566 นายสิริพล รักษาเวศ ผู้อำนวยการกองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง เป็นประธานแถลงข่าว “ความก้าวหน้าโครงการประตูละบายน้ำทำนองงาม จังหวัดพิษณุโลก” โดยมี นายไพฑูรย์ ศรีมุก รองผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ 3 นายชำนาญ ชูเที่ยง ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพิษณุโลก นายธนบดี รักสัตย์ ผู้อำนวยการสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันแถลงข่าว

นายสิริพล รักษาเวศ ผู้อำนวยการกองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง กล่าวว่า กรมชลประทานได้ก่อสร้างประตูละบายน้ำในลุ่มน้ำยมตอนล่างรวม 4 แห่ง ได้แก่ ประตูละบายน้ำทำนองงาม ประตูละบายน้ำท่าแห ประตูละบายน้ำวังจิก และประตูละบายน้ำโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานในเขตจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร และเพิ่มแหล่งเก็บกักน้ำ บรรเทาความเดือดร้อนทั้งปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ



นายสิริพล รักษาเวศ
ผู้อำนวยการกองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง





นายชำนาญ ชูเที่ยง
ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพิษณุโลก

ผู้อำนวยการกองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางกล่าวว่า “เนื่องจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะการปลูกข้าว ดังนั้นการพัฒนาแหล่งน้ำจึงเป็นปัจจัยหลักในการจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนให้แก่เกษตรกร เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้งที่มักเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี อีกทั้งยังช่วยชะลอน้ำในการผันน้ำเข้าแก้มลิงต่าง ๆ ในช่วงน้ำหลาก เพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยและป้องกันการกัดเซาะตลิ่งบ้านเรือนของราษฎรได้อีกด้วย โดยประตูระบายน้ำท่าทางงาน ปัจจุบันสามารถใช้ในการบริหารจัดการน้ำและเก็บกักน้ำเพื่อรองรับปรากฏการณ์เอลนีโญ คาดว่าจะแล้วเสร็จทั้งโครงการใน พ.ศ. 2566 นี้”

สำหรับโครงการประตูระบายน้ำท่าทางงาน ตำบลท่าทางงาน อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นประตูระบายน้ำอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชนิดประตูเหล็กบานโค้งจำนวน 5 บาน สามารถเก็บกักน้ำในแม่น้ำยมและลำน้ำสาขาได้ประมาณ 11.10 ล้านลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาในการก่อสร้าง 5 ปี (พ.ศ. 2562 – 2566) ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์ประมาณ 51,375 ไร่ ประชาชนได้ประโยชน์กว่า 2,568 ครัวเรือน

ทางด้าน นายชำนาญ ชูเที่ยง ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพิษณุโลก ชี้แจงตามที่กรมอุตุนิยมวิทยาคาดการณ์ว่าปรากฏการณ์เอลนีโญจะยืดเยื้อต่อเนื่องและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นกรมชลประทานจึงจำเป็นต้องวางแผนบริหารจัดการน้ำในระยะยาวอย่างประณีตและรัดกุม

เพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

ท้ายนี้ ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพิษณุโลก ยังกล่าวอีกว่า “ประตูระบายน้ำท่าทางงาน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยในการสนับสนุนพื้นที่บางระกำโมเดลได้อีกทางหนึ่งด้วยและยังช่วยเร่งระบายน้ำในแม่น้ำยมในช่วงฤดูน้ำหลาก เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทั้งในพื้นที่อำเภอบางระกำ รวมทั้งพื้นที่ฝั่งขวาและฝั่งซ้ายของแม่น้ำยม ซึ่งหลังจากนี้ จะมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เกษตรกร และผู้นำในพื้นที่ ในการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน ในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2566 นี้ เพื่อร่วมกันวางแผนบริหารจัดการน้ำบริเวณประตูระบายน้ำท่าทางงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด”



ชลประทาน
พาไป

เที่ยว “เขื่อนนเรศวร”

สักการะอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
จากคันแฉะซื้อข้าวแต่น ของฝากขึ้นชื่อ
จังหวัดพิษณุโลก



มาเยือนจังหวัดพิษณุโลกทั้งที “ชลประทานพาไป” ขอนำท่านผู้อ่านไปยัง “เขื่อนนเรศวร” ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เขื่อนที่เกิดขึ้นจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อการจัดหาน้ำช่วยเหลือเกษตรกรในบริเวณพื้นที่ และเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมใน อำเภอพรหมพิราม และจังหวัดใกล้เคียง

ในด้านการท่องเที่ยววนั้น นอกจากเขื่อนนเรศวรแล้วที่จังหวัดพิษณุโลก ยังมีเขื่อนที่กรมชลประทานรับสนองพระราชดำริของรัชกาลที่ 9 ก่อสร้างขึ้น ได้แก่ “เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน” ตำบลคันโช้ง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดพิษณุโลก สำหรับครั้งนี้จะขอแนะนำเขื่อนนเรศวร ที่มีนักท่องเที่ยวตั้งใจกันมาท่องเที่ยวไม่ว่าจะวันตลอดทั้งปี ผู้คนต่างมา

ถ่ายภาพเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึก ที่นี้จะเปิดให้เข้าชมได้ในเวลา 08.00 - 17.00 น.

ป้ายเขื่อนนเรศวร จุดสำคัญที่ต้องเช็กอินถ่ายภาพ

จุดถ่ายภาพสำคัญที่เขื่อนนเรศวรมีอยู่หลายจุด จุดแรกคือป้ายชื่อเขื่อนนเรศวร ที่ตั้งอยู่บริเวณสันเขื่อน ซึ่งมีขนาดใหญ่แสดงถึงคุณประโยชน์อันใหญ่ยิ่งของเขื่อนแห่งนี้ในด้านการชลประทานโดยนักท่องเที่ยวที่รักการถ่ายภาพจะต้องไม่พลาดการถ่ายรูปคู่กับป้ายนี้แน่นอน

สักการะอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

จุดต่อมาบริเวณอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งอยู่ถัดจากตัวเขื่อนไปประมาณ 50 เมตร จะมีรูปปั้นไก่เงินไก่ทอง และไก่โด่ง ที่ชาวบ้านนำมากราบไหว้เป็นจำนวนมาก มีตำนานเล่าว่า พระองค์โปรดการตีไก่มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ส่วนคำอธิษฐานขอพรที่นิยมกันก็มีหลากหลาย เช่น ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองให้รอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ขอให้มิใช่โชคมีลาภ ขอให้หน้าที่การงานเจริญรุ่งเรือง รวมถึงการขอพรให้คนไทยเกิดความรักใคร่สามัคคีจนเกิดความเข้มแข็ง ประเทศชาติอยู่อย่างยั่งยืน สมดังกับที่พระองค์ผู้ทรงกอบกู้อิสรภาพจากการเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 1 ฯลฯ



คาถาบูชาพระนเรศวร

ตั้งนะโม 3 จบ (ระลึกถึงองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช)
มะมามี สิระสา พิมพัง พุทธะ ญาณะ นเรศวร
สัพพะ ทุกขะ สะเมตารัง สันติทั้ง สุขะทั้ง สะทาติ

แหลมแดด พักผ่อน ห้องน้ำสะอาด

ถัดจากบริเวณอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชไปเพียงเล็กน้อย สำหรับผู้ที่อยากจะหลบความร้อน ทางโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวร ได้จัดสร้างศาลาที่พักไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อนคลายความร้อนและเมื่อเย็นล้าพร้อมกับจัดสร้างห้องน้ำไว้ให้บริการอีกด้วย

“ข้าวแตน” ของฝากขึ้นชื่อจังหวัดพิษณุโลก

ได้ทั้งถ่ายภาพ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และพักผ่อนคลายร้อนกันจนพอใจแล้ว ก็ต้องไม่ลืมที่จะแวะซื้อของฝาก ซึ่งไม่ไกลนักจากพื้นที่ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวร โดยจะมีถนนที่ชื่อว่า “ถนนข้าวแตน” ซึ่งชื่อก็บอกแล้วว่าของฝากยอดนิยมไม่พ้น “ข้าวแตน” โดยตลอดความยาวของถนนเส้นนี้จะมีร้านข้าวแตนเป็นจำนวนมาก แต่ละร้านจะผลิตส่งขายทั่วประเทศ โดยร้านที่ชลประทานพาไปเลือกเข้าไปถ่ายภาพมาฝากกันคือร้าน “วิสาหกิจชุมชน ข้าวแตนอร่อยดี” ซึ่งทางร้านบอกว่า ข้าวแตนที่ผลิตใหม่ทุกวัน ทำจากข้าวเหนียวแท้ ๆ เมื่อราดด้วยน้ำอ้อยที่เคี่ยวจนหวานหอม กรอบกรอบอร่อยในทุกคำ สนราคาพวงละ 100 บาท จะมีทั้งเส้น 12 ห่อ (1 โหล) บรรจุห่อละ 2 ชิ้น ใครมาแล้วต้องไม่พลาดที่จะแวะซื้อไปฝากเพื่อนหรือรีบไปจำหน่ายต่อก็จะได้กำไรงามเช่นกัน

เป็นอย่างไรกับบางกับการท่องเที่ยวเขื่อนนเรศวร จังหวัดพิษณุโลกที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและยังได้ซึมซับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของสังคมชนบทที่แสนน่ารักและจริงใจ โดยครั้งหน้าคอลัมน์ชลประทานพาไป จะพาไปท่องเที่ยวเขื่อนแห่งใดอีก ต้องรอติดตาม รับประกันว่าความสนุกไม่แพ้กันแน่นอน

ข้อมูลจำเพาะ

เขื่อนนเรศวรเป็นเขื่อนทดน้ำ (Diversion Dam) อยู่ด้านท้ายน้ำของเขื่อนสิริกิติ์ ลักษณะโครงสร้างเป็นเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กสูง 16 เมตร รัศมีสันเขื่อน 52.50 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ความยาว 156 เมตร พร้อมอาคารระบายน้ำมีประตูควบคุม จำนวน 5 บาน เพื่อประโยชน์ด้านการชลประทาน บรรเทาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกและเพื่อจัดสรรน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกทั้ง 2 ฝั่งของแม่น้ำน่าน ประมาณ 1,454,700 ไร่ ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ อำเภอพรหมพิราม อำเภอเมือง อำเภอบางระกำ และอำเภอบางกระทุ่ม และในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร ได้แก่ อำเภอสากเหล็ก อำเภอตะพานหิน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพทะเล และอำเภอบางมูลนาก ตลอดจนพื้นที่ตอนบนของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ อำเภอชุมแสง





บุคคล
ชลประทาน

ชลเทพ ทาทรี

สานฝันทำงานชลประทานตามรอยพ่อ
สู่ข้าราชการพลเรือนดีเด่นระดับประเทศ
ประจำปี พ.ศ. 2565

บุคคลชลประทานฉบับนี้ ได้รับเกียรติจาก นายชลเทพ ทาทรี ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำและบำรุงรักษา สำนักงานชลประทานที่ 3 ให้สัมภาษณ์ประวัติส่วนตัว มุมคิดการทำงาน และผลงานที่ภาคภูมิใจ ซึ่งปัจจัยสำคัญเหล่านี้จะเป็นเหตุผลที่ว่า เหตุใดผู้ชายคนนี้ถึงได้รับเกียรติอย่างสูงสุดกับ “รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2565”

ทำงานชลประทานตามรอยพ่อ

นายชลเทพ ทาทรี ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำและบำรุงรักษา สำนักงานชลประทานที่ 3 เล่าว่า เขามีพื้นเพเดิมเป็นคนจังหวัดแพร่ จบการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2529 โดยมีคุณพ่อเป็นข้าราชการกรมชลประทาน

“หลังจากจบการศึกษาในระดับมัธยมปลาย ผมก็มุ่งหน้าสอบเข้าโรงเรียนการชลประทาน ซึ่งเป็นเส้นทางหลักที่ผมจะสามารถเข้ารับราชการสังกัดกรมชลประทานเช่นเดียวกับคุณพ่อ ซึ่งตั้งแต่เด็กแล้วผมก็มีโอกาสเดินทางไปทำงานกับท่านเป็นประจำ จึงทำให้ได้ซึมซับความรู้สึกและมีความฝันอยากทำงานให้กับกรมชลประทานมาตั้งแต่นั้น”



❖ ประสพการณ์จากชุมชนในพื้นที่ที่ไม่มีในชั้นเรียน

ชลเทพ เล่าอีกว่า เขามีชื่อฉายาที่รุ่นพี่ตั้งให้ว่า “จ๋อน” เป็นนักเรียนช่างชลประทาน รุ่นที่ 43 และแล้ว พ.ศ. 2535 เขาได้เดินตามความฝันสำเร็จ เมื่อได้บรรจุเป็นข้าราชการชลประทาน ตำแหน่งนายช่างชลประทาน 2 สังกัดโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาปัตตานี จังหวัดยะลา สำนักงานชลประทานที่ 12 (ปัจจุบันคือ สำนักงานชลประทานที่ 17) ได้รับการเรียนรู้ทักษะประสบการณ์จากรุ่นพี่และผู้ร่วมงานอย่างอบอุ่น เป็นวิชาที่ไม่มีการเรียนในชั้นเรียน ทำให้มีความเข้าใจในบริบทเกี่ยวกับงานชลประทานที่หลากชั้นมากขึ้น

“ไม่นานนักผมก็ได้มีโอกาสย้ายไปปฏิบัติงานที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แฝก-แม่งัด จังหวัดเชียงใหม่ ผมนำความรู้ที่ได้จากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาปัตตานีมาใช้อย่างเต็มที่ ตั้งแต่การวางแผนการจัดสรรน้ำไปจนถึงวางแผนการเพาะปลูกให้กับพี่น้องเกษตรกร ซึ่งที่เชียงใหม่การปลูกพืชนั้นมีหลากหลายชนิด ทั้งข้าว ไม้ยืนต้น ไม้ดอก และไม้ประดับ”

❖ บางระกำโมเดล

พ.ศ. 2541 เป็นช่วงเวลาที่ชลเทพ ย้ายมาปฏิบัติงานภารกิจสำคัญในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นจุดที่ตั้งของเขื่อนนเรศวร เขื่อนทดน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำสำคัญแห่งหนึ่งของลุ่มน้ำน่าน ทำให้เขามีความเข้าใจสภาพลักษณะทางกายภาพของลุ่มน้ำและพื้นที่เพาะปลูกที่รับน้ำชลประทานเป็นอย่างดี และด้วยเหตุนี้เองที่ได้เป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าถึงความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำของลุ่มน้ำน่าน และลุ่มน้ำยมตอนล่าง เพื่อบรรเทาผลกระทบแก่ราษฎรจากอุทกภัยและภัยแล้ง

พ.ศ. 2555 ผู้บริหารกรมชลประทานมองการณ์ไกล มุ่งพัฒนาบุคลากรโดยส่งเจ้าหน้าที่ชลประทาน 5 ราย และหนึ่งในนั้นคือ “ชลเทพ” ไปฝึกอบรมหลักสูตร Improvement of a Flood Management System and its Operation Capacity for the Chao Phraya River Basin ณ JICA TOKYO INTERNATIONAL CENTER ประเทศญี่ปุ่น เพื่อเรียนรู้ในรูปแบบการบริหารจัดการน้ำของประเทศญี่ปุ่น

“ภายหลังกลับจากประเทศญี่ปุ่น ผมนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้และเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวคิด สำหรับโครงการบางระกำโมเดล ดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมและภัยแล้งซ้ำซาก บริหารจัดการน้ำของโครงข่ายแม่น้ำยมและแม่น้ำน่านในพื้นที่หนองน้ำโครงการบางระกำโมเดล รวมถึงพื้นที่นอกเขตชลประทานในความรับผิดชอบ ร่วมดำเนินการปรับปฏิทินการเพาะปลูกให้เร็วขึ้น เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่นี้ได้ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก่อนกลางเดือนสิงหาคม ซึ่งมักจะเกิดน้ำท่วมประจำทุกปี และใน พ.ศ. 2566 นี้ โครงการบางระกำโมเดลก้าวเข้าสู่ปีที่ 7 แล้ว ซึ่งจะยังคงมีโครงการเช่นนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดผลกระทบจากอุทกภัยทั้งในจังหวัดพิษณุโลกและพื้นที่เศรษฐกิจในจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

❖ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ระดับประเทศ

ชลเทพ กล่าวถึงภารกิจหลักในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำและบำรุงรักษา สำนักงานชลประทานที่ 3 คือ บริหารจัดการน้ำในเขตรับผิดชอบ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี พิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ และเป็นเวลามากกว่า 30 ปี ที่เขาได้ทำงานอย่างสุดความสามารถ

ในทุกภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ผ่านอุปสรรคปัญหามากมาย และสิ่งนี้ทำให้เขาได้รับรางวัลอันทรงคุณค่าที่สุดที่ข้าราชการคนหนึ่งจะได้รับ คือ รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2565

“สำหรับผมรางวัลนี้เหมือนเป็นรางวัลของชีวิต เป็นเกียรติยศ เป็นความภูมิใจทั้งแก่ตนเอง แก่หน่วยงานและแก่ครอบครัว”

ท้ายนี้ ชลเทพยังได้ฝากถึงน้อง ๆ คนรุ่นใหม่ที่จะเข้ารับราชการทุกคน ให้มีความอดทน อดกลั้น ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ และฝึกฝนหาประสบการณ์จนเกิดความชำนาญ สิ่งที่จะทำให้จะไม่สูญเปล่า แต่จะก่อเกิดประโยชน์แน่นอน และแล้ววันหนึ่ง เมื่อเรามีความชำนาญในสิ่งนั้น ตัวตนของเราจะปรากฏขึ้นในองค์กร และได้รับความไว้วางใจให้ทำภารกิจสำคัญอย่างเช่นที่ชลเทพได้รับโอกาสอย่างที่ผ่านมา เปรียบเสมือนเมล็ดพืชที่หว่านและน้ำที่รดลงไปสู่ดิน แม้ต้องใช้เวลานับวัน เดือน ปี แต่ในที่สุดก็ได้เกิดผลผลิตที่เจริญงอกงามออกมาให้เห็นแน่นอน





เรื่องเล่า
คนสร้างเขื่อน

ฝายพับได้สามง่าม

ฝายไฮดรอลิกแบบพับได้ แห่งแรกและแห่งเดียวในแม่น้ำยม

เรื่องเล่าคนสร้างเขื่อน ยังคงเกาะติดโครงการชลประทานในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานชลประทานที่ 3 โดยจะพาไปทำความรู้จักกับ 1 ใน 3 ฝายสำคัญของจังหวัดพิจิตร “ฝายพับได้สามง่าม” ตำบลรังนก อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร (อีก 2 ฝายคือ ฝายยางพญาวัง ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล และฝายยางบ้านบางคลาน ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล) และโครงการที่กำลังก่อสร้างอยู่ในปัจจุบัน อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝายทดน้ำลักษณะเป็นแบบขั้นบันไดตลอดลำน้ำยม ตั้งแต่จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร จนถึงจังหวัดนครสวรรค์

นายเอกฉัตร เอี่ยมตาล ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพิจิตร เล่าว่า สำหรับฝายพับได้สามง่าม ตำบลรังนก อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2563 เป็นการพัฒนาเปลี่ยนจากฝายยาง มาเป็นฝายไฮดรอลิกแบบพับได้ เกิดขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำยมในเขตจังหวัดพิจิตร ปัจจุบันดูแลบำรุงรักษาและรับผิดชอบโดยโครงการชลประทานพิจิตร มีลักษณะโครงการเป็นฝายสูง 3.00 เมตร สันฝายยาว 74.00 เมตร ซึ่งมีประตูระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 4 บาน ขนาด 15.24 X 3.00 เมตร สามารถระบายน้ำสูงสุด 600

ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และเก็บกักน้ำได้ 13.39 ลูกบาศก์เมตร (ความยาวเก็บกักตามลำน้ำ 67 กิโลเมตร) มีพื้นที่รับผลประโยชน์ 30,000 ไร่ ในฤดูฝน และ 15,000 ไร่ ในช่วงฤดูแล้ง คือ พื้นที่เขตตำบลรังนก ตำบลสามง่าม ตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร และตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก



นายเอกฉัตร เอี่ยมตาล
ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพิจิตร

“ฝายไฮดรอลิกแบบพับได้” แห่งแรกและแห่งเดียวในแม่น้ำยม

ฝายพับได้สามง่าม มีลักษณะพิเศษ คือ เป็น “ฝายไฮดรอลิกแบบพับได้” ซึ่งเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในแม่น้ำยมที่ใช้เทคโนโลยีนี้ เป็นตัวช่วยในการเก็บกักและชะลอการไหลของน้ำ มีระบบควบคุมด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งระบบ Remote ระบบ Auto และระบบ Manual ซึ่งสามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ ทำให้การบริหารจัดการน้ำสามารถเดินหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายวิฑูร เกิดอินทร์ หัวหน้าฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบชลประทาน โครงการชลประทานพิจิตร เล่าว่า หากย้อนไปในช่วงที่ก่อสร้างแล้วเสร็จใช้งานตอนแรกจะพบว่ามีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง คือในช่วงน้ำหลากจะมีท่อนไม้ไหลมาหน้าฝาย แล้วพลิกตีกระทบกับกระบอกแกนไฮดรอลิก หากทางกรมชลประทานแก้ไขซ่อมแซมและปรับเปลี่ยนตำแหน่งจุดที่ติดตั้งกระบอกแกนไฮดรอลิกให้อยู่ในจุดปลอดภัย พร้อมทั้งได้ให้เจ้าหน้าที่มาทำการบำรุงรักษาให้สามารถใช้งานได้ปกติอยู่ตลอดเวลา สำหรับในปีนี้อย่างเข้าสู่ฤดูฝน วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ทางตอนบนต้นน้ำของแม่น้ำยมรวมถึงในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เริ่มมีปริมาณน้ำฝน-น้ำท่าขึ้นมาบ้าง ประกอบกับขบวนการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำยมได้ลงมือทำนา โครงการชลประทานพิจิตร จึงได้ทำการบริหารจัดการน้ำฝายสามง่าม เพื่อช่วยเหลือประชาชนชาวลุ่มน้ำยมตอนล่าง โดยการลดบานประตูฝายไฮดรอลิกพับได้ลง 2 บาน เพื่อระบายน้ำส่งไปทางด้านท้ายที่มีฝายยางพญาวัง ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล และฝายยางบ้านบางคลาน ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล เพื่อการสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรในเขต ตำบลวังนก ตำบลวังจิก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง และตำบลบางลาย ตำบลท้ายน้ำ ตำบลโพทะเล ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ให้ได้มีน้ำทำนารวมทั้งการช่วยเหลือประชาชนชาวลุ่มน้ำยมได้มีน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภค รักษาระบบนิเวศและการเกษตรจะได้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทันกับฤดูน้ำหลากต่อไป

ประตูระบายน้ำแบบขึ้นบันได 3 แห่ง ในอนาคต

ปัจจุบันกรมชลประทานกำลังก่อสร้างประตูระบายน้ำแบบขึ้นบันได อีก 3 แห่ง ซึ่งเมื่อแล้วเสร็จจะสามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ 38.91 ล้านลูกบาศก์เมตร ได้แก่

1. โครงการประตูระบายน้ำท่าแห่ ตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร เป็นการก่อสร้างประตูระบายน้ำลักษณะเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก บานประตูเหล็กตรงจำนวน 4 บาน ขนาด 10 X 9 เมตร เมื่อโครงการแล้วเสร็จ



จะช่วยเหลือพื้นที่รับประโยชน์ได้ถึง 81,110 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 7 ตำบล 2 อำเภอ 2 จังหวัด ประกอบด้วย ตำบลบางระกำ ตำบลปลัดแรด ตำบลวังอิทก ตำบลพันเสา ตำบลบ่อทอง ตำบลท่านางาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

2. โครงการประตูระบายน้ำบ้านวังจิก ตำบลวังจิก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มีลักษณะเป็นประตูระบายน้ำ 5 บาน ขนาด 12.50 X 8.00 เมตร ขนาดสันฝายสูง 2 เมตร ยาว 60 เมตร เมื่อแล้วเสร็จจะช่วยเหลือพื้นที่รับประโยชน์ได้ถึง 37,397 ไร่

3. โครงการประตูระบายน้ำโพธิ์ประทับช้าง ตำบลไผ่ท่าโพ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นการก่อสร้างประตูระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กบานระบายเหล็กชนิดโค้ง ขนาด 12.50 X 8.00 เมตร จำนวน 5 บาน เมื่อโครงการแล้วเสร็จจะช่วยเหลือพื้นที่รับประโยชน์ได้ถึง 28,868 ไร่

ไม่ว่าจะเป็นฝายพับได้สามง่ามหรือโครงการประตูระบายน้ำแบบขึ้นบันได ล้วนมีความจำเป็นกับความต้องการของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะช่วยชะลอการไหลของน้ำและสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูฝนและฤดูแล้งแล้ว โครงการดังกล่าวยังช่วยให้ประชาชนมีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคตลอดทั้งปี ช่วยฟื้นฟูปะบบนิเวศในพื้นที่ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่สำคัญยังจะช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนตั้งแต่ชุมชนต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำอีกด้วย





เรื่องเล่า คนใช้น้ำ

“กลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี” อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก “เชื่อมั่นกรมชลประทาน” จากแย่งชิงสู่เส้นทางความยั่งยืนทางด้านน้ำ

เรื่องเล่าคนใช้น้ำฉบับนี้ ขอนำเรื่องราวของเกษตรกรกลุ่มหนึ่งของ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ที่ในอดีตเคยเกิดความขัดแย้งแย่งชิงน้ำแต่แล้ววันหนึ่งกลับแปรเปลี่ยนมาเป็นความร่วมมือใจใคร่สามัคคี จนเกิดกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานที่แข็งแกร่งในชื่อ “กลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี”

มีน้ำต้นทุนเพียงพอ แต่ยังขัดแย้งแย่งชิงน้ำ

นายจอน เสนาพิทักษ์ ประธานกลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี เล่าว่า “สำหรับเกษตรกรในพื้นที่นี้มีพื้นที่รับน้ำชลประทาน 6,877 ไร่ และตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเรามากไม่ค่อยประสบปัญหาขาดน้ำทำการเกษตรเท่าใดนัก เนื่องจากมีแหล่งน้ำต้นทุนจากเขื่อนนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเจ้าหน้าที่จากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวรได้จัดสรรน้ำให้กับทุกครอบครัว แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้นมาจากการขาดความรู้ในการบริหารจัดการน้ำที่เป็นสาเหตุสำคัญ”

การแก้ไขความขัดแย้งในเรื่องน้ำที่เกิดขึ้น กรมชลประทาน มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 2 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวร เข้าไปให้ความรู้ด้านการจัดตั้งกลุ่มผู้บริหารการใช้น้ำชลประทาน ซึ่งขณะนั้นมีสมาชิกเริ่มการจัดตั้งเพียงจำนวน 97 คน

สร้างกลุ่ม สร้างเครือข่าย เติมเต็มความรู้การบริหารจัดการน้ำ

นายประสิทธิ์ อินทร์แก้ว พนักงานการเกษตร ส.4 ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องของการจัดสรรน้ำให้แก่เกษตรกรในพื้นที่และเป็นที่ปรึกษางานชุมชนชลประทาน อธิบายว่า “กรมชลประทานแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำเองทั้งหมดไม่ได้ เราจึงต้องสร้างเครือข่าย ต้องได้รับความร่วมมือจากพี่น้องเกษตรกรด้วย

เราเพียงมาช่วยวางโครงสร้างกลุ่มและดึงอาสาสมัครชลประทานเข้ามาช่วยดูแลกระจายข่าวสาร กำหนดหน้าที่ให้สมาชิก และให้เขาได้รับรู้ถึงน้ำต้นทุนเพื่อนำมาวางแผนเพาะปลูก เพราะเรื่องของปากท้องเราต้องรับรู้ร่วมกัน”



นายประสิทธิ์ อินทร์แก้ว
พนักงานการเกษตร ส.4



นายภูวดล คำพูน
ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวร

นายจอน เสนาพิทักษ์ อธิบายต่อว่า “กรมชลประทาน แนะนำให้เรา รวมตัวเป็นกลุ่ม สอนให้เรามีระเบียบข้อตกลงภายในกลุ่ม และประชุมกัน อย่างสม่ำเสมอเพื่อหาสาเหตุของความขัดแย้ง ซึ่งก็ทำให้เราพบว่าน้ำที่มี อยู่ นั้นแม้จะเพียงพอ แต่เกษตรกรต่างคนต่างก็สูบน้ำไปใช้ ทำให้เกษตรกร ที่อยู่ปลายคลองไม่ได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอ”

หมดสิ้นปัญหาการแย่งชิงน้ำ ด้วยการส่งน้ำแบบรอบเวร

ปัจจุบันกลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี สามารถแก้ไขปัญหา การแย่งชิงน้ำได้แล้ว เพราะสมาชิกทุกคนต่างมีความรู้เรื่องรอบเวรส่งน้ำ ยกตัวอย่าง ใน พ.ศ. 2566 จะมีกำหนดรอบเวรส่งน้ำให้สมาชิกรับน้ำ 9 วัน และหยุดรับน้ำ 9 วัน สลับผลัดเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกที่อยู่ต้นคลองและ ปลายคลอง ซึ่งทำให้ทุกครอบครัวต่างได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

แต่ทั้งนี้ก่อนจะถึงช่วงส่งน้ำ ก็จะมีการจัดประชุมสำรวจพื้นที่ เพาะปลูก จัดทำแผนรับน้ำเข้าคู หลังจากนั้นสมาชิกก็จะร่วมทำความสะอาด และซ่อมแซมคลองส่งน้ำ และเมื่อถึงช่วงส่งน้ำ หากสมาชิกรายใดนำไปไม่ถึง แปลงนา หัวหน้าคูจะทำการแจ้งกับประธานกลุ่มเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน นอกจากนี้ยังได้นำน้ำจากโครงการบารุงรักษานเรศวรมาช่วยด้วย จึงทำให้เกิด ความมั่นคงเรื่องน้ำในพื้นที่



จากซ้าย นายจอน เสนาพิทักษ์ นายจรรยา เลาลีศ นายภูณชัย ศรีประสิทธิ์

ขอบคุณทุกความเชื่อมั่น

นายภูวดล คำพูน ผู้อำนวยการโครงการ ส่งน้ำและบำรุงรักษานเรศวร เปิดเผยความในใจ ว่า “ผมในฐานะตัวแทนของกรมชลประทาน ต้องขอบคุณเกษตรกรทุกคน ที่ให้ความร่วมมือ อย่างเต็มที่ เพราะทุกคนมีความเชื่อใจ กรมชลประทาน จึงทำให้เจ้าหน้าที่สามารถ ทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ กรมชลประทาน จะไม่ทอดทิ้งและเราจะเป็นหลักแห่งความ เชื่อมั่นให้กับเกษตรกรทุกคน”

ทุกวันนี้ กลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 299 คน เป็นจำนวนที่มากขึ้นกว่าเดิมถึง 2 เท่า เพราะ เกษตรกรต่างมีความเชื่อมั่นต่อกรมชลประทาน และสามารถเข้าถึงวิธีการทำงานแบบเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ สมาชิกทุกคนยังตระหนักรู้ว่า ในอนาคตหรือในบางปีอาจต้องประสบกับปัญหา ภัยแล้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กลุ่มจึงได้มีการรวมตัว พัฒนาทักษะด้านการลดต้นทุนในการทำนา เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำน้ำหมักชีวภาพ รวมถึงการทำนาปลูกข้าวแบบลุ่มตอซึ่ง ซึ่งให้ ผลผลิตที่ดีเกินคาดและประหยัดเวลาในการ เพาะปลูกอีกด้วย

การมีน้ำต้นทุนอย่างเพียงพอ นั้นหาใช่ ความยั่งยืนทางด้านน้ำที่แท้จริง แต่การเติมเต็ม ความรู้และพัฒนาความรู้ที่มี แล้วนำมา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ ต่างหาก ที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนทางด้านน้ำ ได้อย่างที่แท้จริง เหมือนอย่างเช่น เรื่องราว ที่น่าสนใจของ “กลุ่มบริหารการใช้น้ำ 6.0 R ร่วมใจสามัคคี” ที่เรื่องเล่าคนใช้น้ำนำมาเล่า ให้ศึกษาในครั้งนี้



RID
TEAM

สำนักงานชลประทานที่ 3



แนวทางการปฏิบัติงาน สำนักงานชลประทานที่ 3 ภายใต้

RID TEAM

สำนักงานชลประทานที่ 3 ได้ขับเคลื่อนงานตามแนวทาง RID TEAM ภายใต้ยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ตามนโยบายของ นายประพิศ จันทร์มา อธิบดีกรมชลประทาน โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนงานชลประทาน 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 องค์กรอัจฉริยะ (RID Intelligent Organization)

การนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อยกระดับกระบวนการทำงานจากรูปแบบเดิม เข้าสู่การทำงานบน Digital Platform สอดคล้องกับนโยบายราชการ 4.0 (government 4.0) เช่น การใช้ระบบ SCADA (Supervisory Control And Data Acquisition) บริหารจัดการน้ำคลองส่งน้ำสายใหญ่ PR.(C-1) ที่ใช้น้ำร่วมกันของ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา การใช้ LINE Official Account “ใกล้ชิดประชาชน” รายงานสถานการณ์น้ำแบบมีส่วนร่วม ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแจ้งปัญหาต่าง ๆ ในเขตพื้นที่สำนักงานชลประทานที่ 3 การพัฒนาระบบเตือนภัยน้ำท่วมสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มต่ำ โดยพัฒนาระบบเซนเซอร์เพื่อตรวจวัดระดับน้ำ และพัฒนากล้องวงจรปิด เพื่อตรวจสอบระดับน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำ โครงการบางระกำโมเดล ซึ่งการพัฒนาระบบดังกล่าวใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) และใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารสร้างการรับรู้กับเกษตรกรและประชาชน รวมทั้งแจ้งเตือนภัยที่อยู่ในพื้นที่

ประเด็นที่ 2 ความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security)

สำนักงานชลประทานที่ 3 กับการพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพิ่มประสิทธิภาพของโครงการชลประทาน พัฒนารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการรับมือภัยพิบัติด้านน้ำ ผลการดำเนินการในปี 2565 สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ 6,800 ไร่ เพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำได้ 64.03 ล้านลูกบาศก์เมตร ตรวจสอบสภาพอ่างเก็บน้ำและอาคารชลประทานให้พร้อมใช้งาน 9 แห่ง การจัดสรรน้ำได้ตามแผนทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง การกำจัดวัชพืช สิ่งกีดขวางทางน้ำ โดยแรงงานคน จำนวน 1,431 ไร่ และโดยเครื่องจักร จำนวน 108,840 ตัน และวางแผนเตรียมความพร้อมเครื่องจักรเครื่องมือ ให้พร้อมใช้งานสำหรับทุกสถานการณ์

ประเด็นที่ 3 เพิ่มคุณค่าการบริการ (Value to Service)

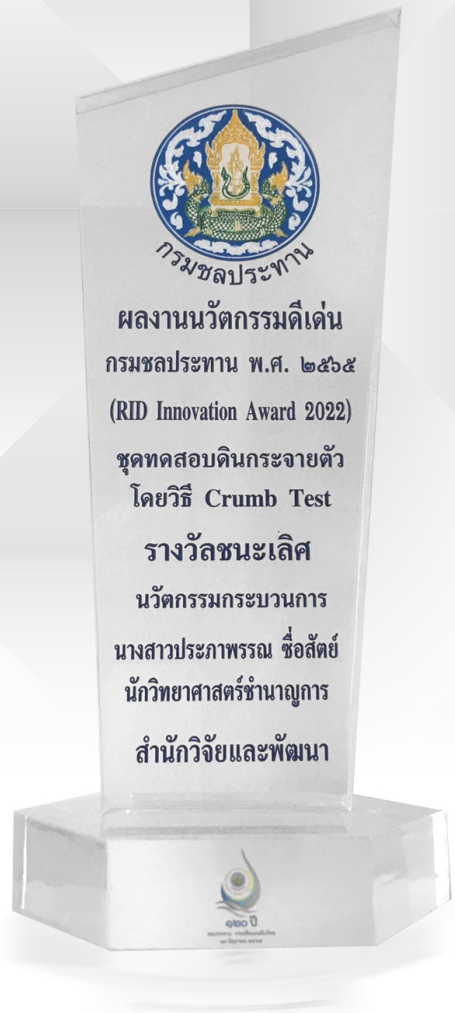
พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีแผนจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) 61 กลุ่ม กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 8 กลุ่ม ยุวชลกร 380 คน สำหรับผลสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตชลประทาน ในปี 2565 สำนักงานชลประทานที่ 3 ได้คะแนน ร้อยละ 81.39 ในส่วนของการเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สำนักงานชลประทานที่ 3 ได้จัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาสี เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและเชื่อมความสัมพันธ์ภายในสำนักงานชลประทานที่ 3





ชวนรู้เรื่อง
ชลประทาน

ชุดทดสอบ ดินกระจายตัว โดยวิธี Crumb Test ผลงานชนะเลิศ นวัตกรรมดีเด่น กรมชลประทาน



เพื่อตอบโจทย์การไม่หยุดพัฒนาตัวเองและเพื่อจุดมุ่งหมายในการก้าวสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ RID TEAM ฉบับนี้จึงพาไปทำความรู้จักกับ นางสาวประภาพรณ ชื้อสตัย นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ และทีมงาน ผู้ชนะเลิศจากการประกวดโครงการประกวดนวัตกรรมดีเด่น กรมชลประทาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กับผลงานชุดทดสอบดินกระจายตัวโดยวิธี Crumb Test ประเภทผลงาน นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation)

นางสาวประภาพรณ ชื้อสตัย นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ สำนักวิจัยและพัฒนา เล่าถึงความสำคัญของผลงานชิ้นนี้ว่า ชุดทดสอบดินกระจายตัวโดยวิธี Crumb Test เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีชุดอุปกรณ์ทดสอบที่พร้อมใช้ปฏิบัติงาน มีมาตรฐานการทดสอบและการแปลผล ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทดสอบดินกระจายตัวของสำนักวิจัยและพัฒนา และเจ้าหน้าที่ภาคสนามก็สามารถจำแนกดินกระจายตัวได้เองในเบื้องต้น ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการเก็บตัวอย่างดินเพื่อทดสอบอย่างละเอียดในห้องปฏิบัติการต่อไป



นางสาวประภาพรณ ชื้อสตัย
นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
สำนักวิจัยและพัฒนา



ระดับการพัฒนาแนวคิด

เป็นผลงานที่พัฒนาต่อยอดมาจากวิธีการทดสอบดินกระจายตัว โดย Crumb Test ของฝ่ายดินด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สำนักวิจัยและพัฒนา

ความสำเร็จของนวัตกรรม

ช่วยให้การปฏิบัติงานง่ายขึ้น สามารถลดระยะเวลาการทดสอบภาคสนาม และผลของการทดสอบยังมีความแม่นยำไม่แตกต่างทางสถิติจากการทดสอบในห้องปฏิบัติการมีโอกาสในการขยายผลและพัฒนา นวัตกรรมต่อไป

ฝ่ายดินด้านวิทยาศาสตร์ส่วนวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สำนักวิจัยและพัฒนา มีแนวคิดในการจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับอ่านผลการทดสอบดินกระจายตัวโดยวิธี Crumb Test เพื่อให้การแปรผลทดสอบมีความสะดวกและถูกต้องมากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้การปฏิบัติงานทดสอบดินกระจายตัวมีความทันสมัย มีฐานข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และให้การทดสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การขยายผล

ทั้งนี้ ปีงบประมาณ 2565 - 2566 มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดทดสอบ Version.2 ให้ตอบโจทย์การใช้งานภาคสนามมากยิ่งขึ้น ขยายผลการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีการส่งมอบชุดทดสอบสู่เจ้าหน้าที่ภาคสนามของกรมชลประทานทั่วประเทศแล้วกว่า 500 ราย ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร การทดสอบดินกระจายตัวภาคสนามโดยวิธี Crumb test รุ่นที่ 1 - 11 อีกด้วย



ขั้นตอนการขออนุญาตใช้น้ำ ในทางน้ำชลประทาน

ผู้ต้องการใช้น้ำยื่นคำขอใช้น้ำ
พร้อมเอกสารหลักฐาน

เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอ
ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน

1 วัน

ไม่ผ่าน

เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอตรวจสอบเอกสาร

ไม่ยินยอม

โครงการและสำนักงานชลประทาน
พิจารณาคำขออนุญาตใช้น้ำ

8 วัน

ผ่าน

โครงการชลประทาน/โครงการส่งน้ำฯ
จัดทำหนังสืออนุญาต

3 วัน

กรมธนารักษ์หรือผู้ว่าราชการจังหวัด
พิจารณาอนุญาต

ยินยอม

ผู้อำนวยการโครงการฯและผู้ขอใช้น้ำ
ลงนามหนังสืออนุญาตร่วมกัน

1 วัน

หมายเหตุ : อายุหนังสืออนุญาต แบบ ผ.ย.๓๒ มีระยะเวลาตามเงื่อนไขหนังสืออนุญาต หากผู้รับอนุญาตใช้น้ำยังมีความประสงค์จะขออนุญาตใช้น้ำต่อไปอีกให้ทำหนังสือขอต่ออายุหนังสืออนุญาต ไปยังอธิบดีหรือผู้ถืออธิบดีมอบหมาย ก่อนครบกำหนดเวลาการอนุญาต ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน